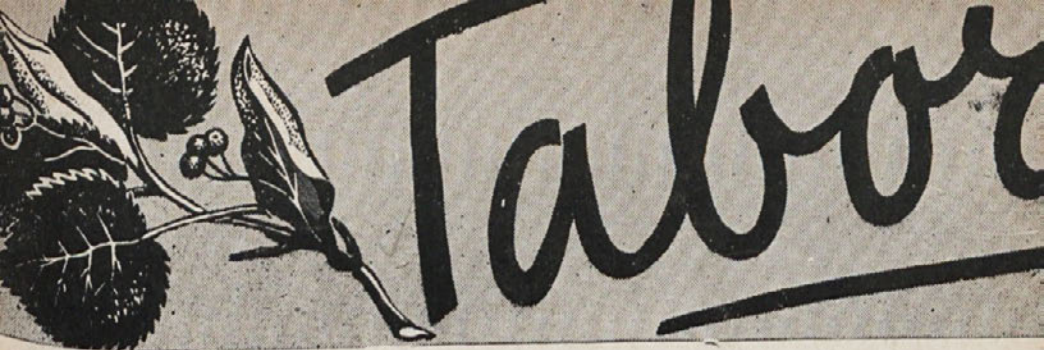

Libres del mundo, uníos! •Por Dios, Pueblo Patria!

1971

EL FORTIN

Št. 3

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je lastnik in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.060.634

—::—

Naročnina: Južna Amerika 10 pesov Ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 7,00 dolarjev; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—::—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Iguallad 1110, Villa Ballester FNGBM, Pcia. de Buenos Aires, Argentina. Telefon: T. E. 796-7513.

NASLOVNA SLIKA

Ta podoba slovenskih svobodnjakov, ki so v majniških dneh leta 1945 šli z bornimi ostanki imetja iskat svobode pred naskokom krvavordečih Titovih lakajev Stalinove komunistične svetovne zarote, bo preko skladovnic v knjižnicah nakopičenih laži o „osvobodilni“ borbi zasledovala rdeče kolovodje in vse njihove prisklednike do sivih meja zgodovine, katere pravični sodbi ne bo mogla uiti. Zakaj desettisoči poštenih Slovencev, ki so se sploh utegnili rešiti pred opijaneno perverznošijo komunističnih zločincev, niso iskali rešitve pred tujim sovražnikom, temveč pred izrodki lastne slovenske krvi.

P O R A V N A J T E N A R O Č N I N O !

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Marec 1971

BUENOS AIRES

Marzo 1971

Cambiar la base

En el editorial del primer número de nuestra publicación del presente año hemos constatado: El comunismo ha inspirado un sinnúmero de fechorías tan insensatamente criminales que, finalmente, provocaron reacciones que ya comenzaron registrarse por doquier y cuyos resultados finales son muy difíciles de prever.

La tinta del citado ejemplar de nuestra publicación estaba fresca todavía, cuando pudimos registrar dos nuevos y muy significativos ejemplos de la reacción a que nos hemos referido.

En Italia, la reacción contra las desmesuradas provocaciones del comunismo internacional ya ha cobrado sus primeros muertos y heridos. — Solamente unos pocos días después, dos jóvenes croatas, imitando las siniestras tácticas de la conjura internacional del comunismo, irrumpieron en un consulado titoísta en Suecia amenazando con la muerte a cinco rehenes.

Desconociendo, por cierto, qué más pueda ocurrir todavía mientras el presente ejemplar de nuestra publicación salga de la imprenta, los dos ejemplos citados son sumamente llamativos y corroboran plenamente nuestros vaticinios.

Verdaderamente, ha llegado la hora de los cambios.

El comunismo internacional ha llevado las condiciones de la convivencia hasta aquel punto culminante, donde la humanidad entera debe decidirse. Definitivamente.

La humanidad amante de la libertad debe romper las ataduras de sus falsos conceptos y cambiar la base de su mentalidad. Debido a que no puede haber estructuras que perduren sin las bases firmes, la humanidad debe rescatar, urgentemente, los valores básicos de su convivencia, — o se deslizará en la anarquía total y mortalmente peligrosa para todo el mundo.

El único camino posible lo señalaron nuestros heróicos mártires de hace más de un cuarto de siglo, cuando, siguiendo el llamado de nuestro visionario general Leon Rupnik, en las circunstancias más aversas opusieron su resistencia a la embestida del comunismo internacional en nuestra lejana patria clamando:

¡Libres del mundo, uníos!
¡Por Dios — Pueblo — Patria!

Spremeniti osnovo

V uvodniku prve številke letošnjega letnika našega glasila smo ugotovili: Mednarodni komunizem je uspel podžgati nedogledno vrsto tako topoglavih zločinskih podvigov, da je končno moral sprožiti reakcijo, ki jo že opažamo širom sveta in katere končne rezultate je silno težko predvideti.

Črnilo omenjene številke našega glasila se še ni posušilo, ko smo lahko zabeležili dva nova, močno pomembna primera te reakcije.

V Italiji je reakcija proti čezmernim provokacijam mednarodnega komunizma povzročila že prve mrtve in ranjene. — Samo nekaj dni nato sta dva mlada Hrvata posnemala pogubno taktiko mednarodne komunistične zarote ter vdrla v titovski konzulat na švedskem, kjer sta grozila s smrtjo petim talcem.

Ne da bi kajpak vedeli, kaj vse lahko še doživimo, preden bo pričujoča številka našega glasila prišla iz tiskarne, je omenjenima dvema primeroma treba posvetiti silno pozornost, ker povsem opravičujeta naše napovedi.

Resnično; napočila je ura sprememb.

Mednarodni komunizem je pripeljal prilike sožitja do konice, kjer se mora vse človeštvo dokončno odločiti.

Svobodoljubno človeštvo mora pretrgati vezi svojih napačnih pojmov in spremeniti osnovo miselnosti. Ker brez trdne osnove ne more biti nobene trajne strukture, mora človeštvo nujno rešiti osnovne vrednote sožitja; — ali pa bo zdrsnilo v popolno, za ves svet smrtno nevarno anarhijo.

Edino možno pot so pokazali naši junški mučenci, ko so se že pred več kot četrt stoletja odzvali pozivu našega generala-vidca Leona Rupnika in se v najbolj protivnih okoliščinah uprli naskoku mednarodnega komunizma na našo daljno domovino s klicem:

Svobodni sveta, združite se!
Za Boga — Narod — Domovino!

Komunisti v svobodnem svetu

V preteklem letu smo obširno razpravljali o komunističnem podtalnem, pa tudi javnem delovanju v ZD. Pisali smo o vlogi „nove levice“ med delavskimi gibanji, študenti in med črnim prebivalstvom Amerike. V vseh teh razpravah smo ugotovili, kako zelo so aktivni komunisti v svobodnem svetu in koliko žrtvujejo za razširjenje komunistične ideologije.

Komunisti so spretni in previdno ter precizno spreminjajo svojo tak-tiko tako, kot diktirajo trenutne razmere. Nekdanja študentovska organizacija v ZD „Študenje za Demokrasko Družbo“ je skoro propadla, ali bolje, šla je v podzemlje, in rodila se je nova veja med študenti. Prva je bila pač preveč razvpita in tako premalo efektivna. O teh spremembah bomo pisali kasneje; danes samo nekaj komentarjev, kaj se dogaja v francoskem delu Kanade.

Na podlagi časopisov si človek ne more ustvariti jasne slike, kaj se pravzaprav dogaja v provinci Quebec v Kanadi. Skrbno zasledovanje dogodkov in razprave s kanadskimi intelektualci pa nam dajo nekako sledečo sliko tamkajšnjega stanja.

V Quebecu je približno 4 milijone Francozov in 1 milijon Angležev. O teh 4 milijonov Francozov je morda 2—3.000 članov FLQ (to je Quebeška osvobodilna fronta). Od teh je prekaljenih marksistov in komunistov morda 300. Ti pa tvorijo neodvisne celice po 3, 4, 5 ali 6. Voditelji celic (trojk) so se po večini vsi šolali v Kubi in tam tudi sodelovali pri komunistični revoluciji. Kar so pred 30 leti pri nas v Sloveniji pomenili „španski“ borci to so „kubanski borci“ za kanadsko komunistično partijo.

Mnogi vodilni predstavniki partije so šli tudi na izpopolnitev v Alžir in sodelovali pri arabskih gverilcih. Na kratko povedano: FLQ je popolnoma infiltrirana po teh komunističnih gverilcih. Narod Francozi v Quebecu, so po večini proti komunizmu, odnosno proti FLQ in tudi proti separatizmu. Kot so nekoč komunisti v Sloveniji rabili krinko, pod katero so se skрили (OF), tako dela tudi FLO; namreč: Svoboden Francoski Quebec.

Francoski narod namreč želi, da bi njihov jezik bil priznan kot uradni jezik v Quebecu. Ni čuda, da separatisti in komunisti težnje izrabljajo v revolucionarne namene.

Zadnji dogodki so postavili FLO v zelo slabo luč in povprečnim in zmernim Francozom se je začelo svetlikati, kaj je v ozadju. Odkar so rešili angleškega diplomata Crossa in so člani FLO, ki so ga ugrabili, odšli v Kubo, je FLO zelo poparjena.

Ubežniki so pa odšli na novo teroristično prakso v komunistično de-želo. Zaradi reuspehov, ki jih je FLO bila deležna v zadnjih dveh mesecih, teroristi iz Quebeca niso namreč nič preveč pri srečanju kubanskemu Castru in jih je odpremil dalje v Alžir; od tam pa morda tudi v Moskvo ali na Ki-

tajsko. Zelo očitno je namreč, da imajo tako sovjetski kot kitajski komunisti svoje parklje med kanadskimi teroristi.

Kompromitirani teroristi so odšli v emigracijo; ostali pa so sopotniki in podtalno vodstvo, ki je ostalo skrito. Nedvomno je, da bo komunistična akcija v Kanadi začasno šla v podzemlje, toda postala bo še bolj nevarna; in lahko se zgodi, da se njihovi načrti nekoč uresničijo, če demokratski oblastniki ne bodo pravočasno spoznali nevarnosti, ki jo pripravljajo komunistični internacionalci.

E. K.

“ŠUNK, KRUH IN POMARANČE...”

Nemiri na Poljskem v zadnjih tednih lanskega leta so do kraja pretresli komunistični blok narodov. Ko se je polegel hrušč tankov in oklonnih avtomobilov po obalnih mestih in se je zrušilo tudi staro vodstvo poljske komunistične partije, so se pričela nujna posvetovanja predstavnikov vzhodno-evropskih sovjetskih satelitov, da „izmenjajo informacije“ in določijo nadaljnji postopek v razvoju, ki verjetno še daleč ni dosegel svojega vrhunca. Nad vsem tem beganjem pa se čuti tudi globoka zaskrbljenost sovjetskega vodstva, ki je zdaj sredi priprav za kongres Sovjetske Komunistične partije.

Gospodarski položaj Poljske je še danes — več kot 25 let po zaključeni vojni, ki jo je Poljska „tehnično“ dobila — kritičen. Celo zapadni ekonomisti pa priznavajo, da so bile gotove odredbe, ki jih je poljsko vodstvo pričelo izvajati, potrebne; ne glede na to, da so globoko prizadele prebivalstvo. Statistični podatki lanske jeseni kažejo, da si ameriški delavec prisluži vso tedensko prehrano v nekaj več kot sedmih urah dela, britanski delavec potrebuje za isto oskrbo 13 ur, poljski pa več kot 56 ur dela!

Ob vsem tem se zdi skoraj neverjetno, da poljska vlada ni predvidevala izbruha, ki je nastal med delavstvom, ko je objavila skoraj 20% zvišanje cen hrani; in to — slaba dva tedna pred Božičem, ki ga katoliški Poljaki kljub komunističnemu režimu zvesto praznujejo. Da so bile istočasno znižane cene luksuznim proizvodom, gotovo ni v ničemer pomagalo pomiriti delavske mase.

Zvišanje cen je bilo objavljeno v nedeljo 13. decembra. V ponedeljek zjutraj, 14. decembra, delavci v Leninovih ladjedelnicah v Gdansk u niso prišli za delo. Organizirali so pohod na sedež Komunistične partije v mestu. Policija je pohod zaman skušala razbiti s pendreki. Priropotali so tanki, oglasile so se strojnice, ljudje so padali pod udarci puškinih kopit, tanki so gazili preko demonstrantov, mesto Gdansk je postalo mesto „dimov

in požarov". V treh dneh so se nemiri razširili še na druga poljska mesta — z istimi posledicami.

Zaman so bili uradni pozivi, zaman obljube predstavnikov Komunistične partije. Demonstrantov ni pomirila niti izjava, da bo takoj izkrcan tovor pomaranč, ki so prispele v Gdansk in naj bi bile razdeljene šele za Božič. S pomarančami naj bi potolažili ljudi, ki že 25 let ne vidijo drugega pred seboj kot nenehno udinjanje novim kapitalistom — mogotcem Komunistične Partije in njihovim moskovskim gospodarjem!

Ljudska jeza in ogorčenje je bilo toliko večje, ker je bilo to pot usmerjeno ne le proti vodstvu Komunistične partije, temveč tudi proti sami osebi njenega najvišjega predstavnika — Vladislava Gomulke, ki je pred štirinajstimi leti dobil nekak resničen mandat ljudstva, ko je v takojmenoni „oktobrski pomladi“ prišel na oblast potem, ko je Poljsko zajel podoben val demonstracij in neredov. Isti val je zdaj odnesel Gomulko in njegovo delo. V boju za počlovečenje poljskega komunizma je bil premlačen — in narod ga je izpljunil.

Novo vodstvo je delavcem obljubilo, da se cene ne bodo dvignile v prihodnjih dveh letih. Toda obljuba je eno in njena izvršitev je druga. Osnovni problem Poljske je namreč isti kot pri vseh komunističnih državah: ne morejo se prehraniti. Toga leninistična in stalinistična načela so slab gnoj za kmetijstvo katerekoli države, za kar je dovolj dokazov v Vzhodni Evropi, v komunistični Kitajski in sami Sovjetski zvezi. In tudi če bo zadoščeno zahtevam poljskih delavcev po kruhu in „šunki o Božiču“, kot se je slišalo na ulicah Gdanska in Ščecina, bo nujno sledila tudi zahteva po duhovni svobodi, ker človek ne živi samo od kruha — tudi ne, če je obložen s šunko...

JONEC

DOMOVINA V PRETEKLEM LETU

V tem članku skušamo prikazati notranjo in zunanjo politiko ter gospodarsko stanje Jugoslavije v minulem letu. Tudi tokrat je bila notranja politika močno povezana z zunanjo, a tukaj bo vsaka za sebe opisana.

Najpomembnejši dogodek v notranji politiki je prav sigurno bila reorganizacija vlade. Tito je že v začetku leta govoril o tem, da bi se rad v državnem aparatu razdolžil gotovih dolžnosti in tako pridobljeni čas uporabil za druge naloge. Že v poletju je sestavil načrt za kolektivno vodstvo države in ga predložil vladi, da ga preuči. V pozni jeseni je ta načrt že bil sprejet na konferenci Zveze komunistov v Zagrebu. Zdaj ga morajo sprejeti samo še lokalne partije. S sprejemom smemo kmalu računati.

Tito namreč močno sili, da to kolektivno vodstvo čim prej prevzame

dolžnosti. To hitenje ni samo zato, ker se Tito zaveda svoje starosti in bi rad novi vladi še sam predsedal in ji dal potrebne smernice, temveč predvsem zato, ker so njemu najbolj poznane centrifugalne sile Jugoslavije, ki jo ogrožajo in nekega dne morda lahko celo raztrgajo.

Jugoslovanske republike in avtonomni pokrajini s svojimi tako različnimi kulturami, govoricami in tradicijami močno silijo, da se decentralizacija in samoupravljanje nadaljuje; in sicer ne samo v industriji, temveč tudi v politiki. Tito se temu ne more upirati, ker bi to pomenilo oživiljanje centralizacije in vzpon stalinistov, kateri so tudi še v Jugoslaviji. Skozi samoupravljanje v politiki, pa Zvezna vlada v Beogradu izgublja vloge in naj bi v bodoče bila pristojna samo še za obrambo, zunanjo politiko in zunanjo trgovino.

Ta razvoj v Jugoslaviji se ne da zaustaviti, v kolikor Tito noče, da tihoizem umre. V deželi, ki se vedno bolj in bolj decentralizira, je treba poskrbeti za strukturo, ki bo državo držala skupaj, čeravno Zvezna vlada odda velik del svojih vlog posameznim republikam. Ta struktura naj bi bila dosežena z osnovanjem Državnega sveta, v katerem so zastopane vse republike in obe avtonomni pokrajini.

S tem Tito ni poskrbel samo za svojega naslednika, temveč tudi za nadaljnji obstoj Federativne Jugoslavije. Vsled tega je na omenjeni konferenci dejal: „Tistim, v tu- in inozemstvu, ki napovedujejo ali želijo razdor jugoslovanskih narodov, tistim rečem jaz, da tega ne bodo nikoli dočakali.“ S to optimistično izjavo očitno Tito hoče tudi samega sebe pomiriti. Po tem stavku je namreč kmalu sledil drugi, rekoč, da se ne sme odlašati s sprejemom nove vlade, ker jo čakajo ogromne naloge. In je dodal: „Čas ne dela za nas, temveč proti nam.“

Čas pa, ki si ga Tito hoče pridobiti z razdolžitvijo gotovih dolžnosti v državnem aparatu, hoče izkoristiti za zunanjo politiko.

Več dni poletja je predsednik Tito preživel na Brijunih, kjer je sprejemal državnike z vseh delov sveta. Tem so pozneje sledile še delegacije. Naj omenim samo oni dve iz Zapadne Nemčije, od katerih je eno vodil sam predsednik Zveznega sveta iz Bonna, von Hassel, in pa ono Vrhovnega Sovjeta.

Aktivnost zunanje politike se je nadaljevala z 80 člansko delegacijo pod vodstvom Tita, ki se je podala na pot preko Bližnega vzhoda, Azije v Afriko, kjer se je udeležila konference nevezanih v Lusaki. To potovanje pa ni bilo ravno uspešno. Na Bližnjem vzhodu se tako ni dalo ničesar uresničiti. Teden pred odhodom je namreč sovjetski veleposlanik v Beogradu Titu skoro dnevno izročal note svoje vlade, ki so Tita svarile in mu takoreči ob Nilu postavile mejo.

Istočasno pa se je ministrski predsednik Ribičič mudil v Londonu. To je bil po 25-ih letih prvi uradni obisk jugoslovanskega državnika v Angliji. Anglija je bila tista, ki je med vojno aktivno podpirala partizane, medtem ko sta SZ in Amerika stali precej ob strani. Prijateljstva med

Churchillom in Titom je bilo konec, ko Tito ni držal obljube, da bo v de-
želi dal proste, demokratične volitve. To rjavino naj bi Ribičič s svojim o-
biskom očistil in poskrbel za boljše politične in gospodarske odnose. Na-
četo je bilo celo vprašanje, če bi Anglija morda dostavljala orožje jugo-
slovanski armiji.

Zadnje dni v septembru je Tito s svojimi svetovalci imel priliko spre-
jeti uglednega gosta — ameriškega predsednika Nixona. Govora je bilo o
eventuelnem Titovem posredovanju v sprtih delih sveta; predvsem tam,
kjer so vmešani Amerikanci. Nixon je izrazil pripravljenost, da bo Ameri-
rika še naprej ščitila nedovisnost Jugoslavije. Domneva se, da je Tito o-
menil potrebo, da se obnovi in dopolni orožje jugoslovanske armije, katero
Amerika že dalj časa oskrbuje s tem materialom.

V začetku oktobra se je Tito spet odpravil na potovanje in obiskal
Belgijo, Luxemburg, Nizozemsko, Holandsko, Zapadno Nemčijo; te dni pa
bi se moral muditi v Italiji in Vatikanu; pozneje pa ima na programu še
Francijo, Anglijo in zelo verjetno tudi severne države.

Kot vidimo, je obisk veljal najprej manjšim državam. Tito namreč
meni, da je blizu čas za multilateralna razpravljanja o pripravah za Ev-
ropsko sigurnostno konferenco, ki bi po mnenju Tita morala biti vodená
od strani malih držav in se nikakor ne sme dopustiti, da bi ji dirigirale
večje države, ali da bi konferenca služila Sovjetom za legitimiranje njihove-
ga hegemonizma nad Vzhodnim blokom.

To Titovo potovanje je nadaljevanje onega programa, ki ga je začel
poleti na Brijunih. V Beogradu so polagali veliko pozornost na to, da je
ameriški poslanec v Belgiji, John Eisenhower že po nekaj urah po prihodu
Tita v Belgijo, tega zaprosil za pogovor. Do tega je pozneje tudi prišlo in
Eisenhower je Titu izročil Nixonovo poslanico; samo pet dni zatem, ko je
Nixon zapustil Jugoslavijo.

Politični opazovalci menijo, da si je Tito zastavil cilj, da svojo dol-
goletno politično kariero zaključí in krona z uspešnim internacionalnim
posredovanjem. Ta Titova zamisel in želja pa je Nixonu dokaj dobrodošla.
Smatra se, da je izročena poslanica vsebovala Nixonov najnovejši mirovni
načrt v Jugovzhodni Aziji. Tito torej nima v mislih samo posredovanje
v Bližnjem vzhodu, temveč v vseh sprtih delih sveta, še posebno pa v In-
dokini.

S svojo aktivno politiko in predvsem z evropskim potovanjem, pa Tito
skuša dobiti še sledeče jamstvo. Od vseh Jugoslovancev Tito menda najbolj
misli na to, da bodo Sovjeti ob kakšni krizi v Jugoslaviji intervenirali. Do-
kler on živi, menda misli, da je to nemogoče. Da pa bi to intervencijo Sov-
jetom za vedno onemogočil, pa že zdaj po zapadnem svetu išče glasov, ki
bodo priznavali samo tako Jugoslavijo, kot jo bo on zapustil.

Kot omenjeno, bi decembra maršal Tito moral obiskati tudi Italijo.
Obisk pa, ki je bil zadnje uro preložen, ker so v Trstu eksplodirale prve bom-
be že pred obiskom. V Beogradu je bila velika užaljenost, ker je italijan-

ska policija „fašistom“ dovolila demonstracije; pa tudi zato, ker Italijani niso hoteli ustreči želji, da bi se pogovori nanašali na teritorialna vprašanja. Kot je znano, Italija še danes ni podpisala londonskega sporazuma, ki regulira novo mejo med Jugoslavijo in Italijo.

S preložitvijo tega obiska je preložen seveda tudi obisk v Vatikanu, s katerim ima Jugoslavija kot prva komunistična država urejene diplomatske stike. V kolikor koga zanima, če se je Tito zbal smrti, ali hoče le biti prvi predsednik komunistične države, ki naj bi bil sprejet v avdienci svetega očeta, moram priznati, da tega tudi jaz ne vem. Sigurno pa bi obisk bil koristen, saj bi pozneje verjetno sledil obisk papeža v Jugoslaviji.

Nerešena gospodarska vprašanja Jugoslavije politikom delajo silne preglavice in ogrožajo federacijo. Od severa do juga dežele naletimo na soglasje, da je treba prebresti ekonomske ožine. Vse pa kaže, da to ne bo mogoče, dokler bodo za vsa jugoslovanska področja veljala ista pravila.

Po skrbnih proračunih se smatra, da bo trgovinska bilanca ob koncu leta 1970 imela ca. eno milijardo dolarjev deficita. Šibka podjetja na jugu države nimajo denarja za moderniziranje podjetij in tako ne morejo na svetovno tržišče. Celo nekatera podjetja na severu tarnajo, da se jim tehnološki razvoj umika in le s težavami držijo korak na zunanjem tržišču.

Velik del jugoslovanskega delovnega razreda je grenko razočaran in nezadovoljen. V roku enega samega leta so se živila podražila za 12%. Delavci iz dneva v dan bolj očitno vidijo, da bogati vedno bolj bogate, medtem ko so revni vedno bolj siromašni.

Nekontrolirana akumulacija kapitala močno ogroža jugoslovansko politiko. V centru Beograda uvozno-izvozna podjetja in finančne družbe rastejo kot gobe po dežju. „Borba“ je objavila, da te družbe razpolagajo s štiri do pet milijard novih dinarjev. Ta kapital ni pod nikakršno kontrolo in ga družbe lahko investirajo na vse mogoče špekulacijske načine. Čutijo se celo tako močne, da lahko manipulirajo z jugoslovansko politiko. Hrva ti se čutijo tako prizadete, da vedno glasneje vpijejo, da so prodani Srbom. Hrvaški komunisti so zahtevali, da se republikam mora dati pravico, da te s svojim denarjem same razpolagajo. Republiški ministrski predsednik Srbije Milko Bojanić pa je to zahtevo obsodil in zavrnil.

Spolšno mnenje direktorjev in delavskih svetov podjetij in ustanov je, da bi se ustvarjalcem kapitala, kateri bi bil pod kontrolo delavskih svetov, moralo dovoliti, da oni tudi sami ta denar investirajo. To naj bi bila edina možnost, da podjetja dosežejo ekonomsko moč, ki jim bi omogočala konkurirati na svetovnem tržišču. Na ta način bi se tudi v deželi sami odprla nova tržišča. Vse to pa je možno samo, če vmesno trgovino dajo pod kontrolo. Na splošno se rliši mnenje, rekoč, če kapitala ne bo mogoče kmalu kontrolirati, bo kmalu prišlo do hudih političnih kriz.

To kritično stanje si je pred kratkim ogledal predsednik Svetovne banke in prejšnji ameriški obrambni minister Robert Mc Namara. Ob prihodu je izjavil, da ima njegov enotedenski obisk v Jugoslaviji namen, da

Svetovna banka poglobi stike z Jugoslavijo. V zadnjih letih je ta banka investirala v Jugoslaviji ca. pol milijarde dolarjev. To se ne da primerjati z nobeno komunistično državo. To investiranje se bo v bodoče še znatno povečalo. Kaj naj bi vse to financiralo, se je Mc Namara pogovoril s predsednikom Titom, ministrskim predsednikom Ribičičem in finančnim ministrom Smoletom. Med drugim bo Svetovna banka kreditirala nerazvita področja, izvoz in jugoslovanske objekte v nerazvitih državah tretjega sveta. Na ta način bo financirana tudi krepitev jugoslovanske pozicije v tretjem bloku.

N. K.

Brezmejna propaganda in krutost

(Dopis iz Finske)

Ob koncu 60-ih let je Evropa že polna Jugoslovancev, ki jih je domača komunistična brezposelnost nagnala s trebuhom za kruhom. Za te uboge brodomce bi lahko citirali partizanskega pesnika Kajuha: „Milijon nas je...“

Kje so že tisti časi, ko so nas v domači šoli učili, da je brezposelnost tipičen kapitalistični pojav, ki ga v socializmu seveda ni, kakor tudi ni kriminala, prostitucije itd. Formalno seveda tudi sedaj ni brezposelnosti, kajti titovci so iznajdljivi: to doma ni brezposelnost, temveč je „višek delovne sile“. Podobno temu domače stavke niso stavke, temveč so „prekinitev dela“. Trideset let že frazarijo in so postali v tem pravi mojstri. V njihovem tisku s težavo najdete tekst z vsebino. Zato sem odpovedal VUS.

Ves svet, če ne, pa vsaj Evropa, je prepolna titovske propagande. Jugoslavija je neverjetno zaslovela kot liberalna država, ne da bi se pri tem karkoli vsaj za trohico spremenilo. Meja je relativno odprta, vendar tudi ta ne za vse (M. Djilas, M. Mihajlov, itd.) in ne zaradi svobodomiselnosti Tita, pač pa vsled krize. „Sila kola lomi“, v tem reku je najti odgovor.

Nasprotno kot recimo na Češkem, v Jugoslaviji ni nikoli in nikdar nihče rehabilitiran kot nedolžna žrtev političnih procesov, da o denarni odškodnini preživelim mučenikom niti ne govorimo (spominjam se znancev Mulačeka in Kumelja ter drugih). Prav tako ni bil nikoli in nikdar nihče kaznovan za svoja grozodejstva; temveč ravno nasprotno: glavni rabelj iz Kočevskega Roga „tov.“ Mitja Ribičič je postal ministrski predsednik Jugoslavije. O zločinih se ne piše in ne govori; razen ako gre za zahodno dežele... Ves svet je bral o nekih mučenjih zaprtih teroristov v Braziliji; a ko so pristojni pravniki zvedeli za masovna grobišča in mučenja v

Jugoslaviji, — tedaj za slednje „ni bilo dovolj časa in premalo osebja ter podatkov“....

Celotno državno življenje Evrope že dolgo in vztrajno polzi na levo. Na primer: na Švedskem so titovci in njihovi simpatizerji edini, ki uživajo pomoč oblasti. Švedske desničarske stranke smatrajo Jugoslavijo za demokracijo, demokratične begunce pa za fašiste in ekstremiste. Od beguncev in izseljencev tam (30.000 ljudi) baje niti 5% ni demokratov, temveč so ekstremisti (titovci, ustaši in podobna sodrga). Sploh pa moderni Jugoslovani lovijo samo seks in denar; — za drugo se ne menijo. Režim sam ocenjuje antititovske aktiviste v svetu na nekih osem tisoč ljudi.

Ves ta krik in vik o liberalizmu Titoslavije pa seveda ni nobena prepreka, da ne bi plačani morilci iz vrst udbašev in podobne sodrge morili patriote v svobodnih deželah, da zastrašijo ostale. Pred dobrim letom je morilec Milan Djokić s petimi strelji iz revolverja ubil patriota, čigar gost je bil. Pokojni Savo Cubrilović je bil zlata duša, a naiven. To se je zgodilo na Švedskem v mestecu Näsjö (15. dec. 1969.). Morilec takoj zbeži z avtomobilom — ki ga vozi njegov pajdaš na Dansko in od tam naravnost v Beograd. Umor je bil temeljito pripravljen. Švedske oblasti so zahtevale izročitev morilca, a brez uspeha. Čez mesec dni je šele prispel „odgovor“: „Osumljeni je res prispel, a je takoj zginil neznano kam.“ Pomislite; more pri komunizmu nekdo „mrkniti“ kar tako?!

V Münchenu je bil ubit srbski oficir Ratko Obradović po priimku sodeč član ene najuglednejših srbskih družin. Tudi inž. Nahed Kulenović je bil ubit v Münchenu (utopljen v kadi doma). Morilec Galič živi v Zagrebu. Ko je bila tam vsled neke druge zadeve delegacija münchenske policije so se začeli zanimati za Galića in dobili odgovor: „Vse, kar počnete z Galičem, je že v naprej obsojeno na popoln neuspeh. Zaman ves vaš trud.“

V Parizu je bil ubit bivši kurir generala Mihailovića Andra Lončarić. Tudi njegov morilec — „Fernandel“ vsled konjske glave — je znan in na varnem v Jugoslaviji; kot tudi vsi drugi morilci naših patriotov.

Edini nedemokrat v tej seriji je ustaš Luburič, umorjen v Španiji!

Emigrantski tisk več ali manj molči o stvari, ki bi zahtevala čim več javnosti po vsem svetu. Titovci so načrtno zavajali tisk, češ da gre za obračunavanja med emigranti (fašisti). Res čudo, da potem niso popihali v Španijo...

Titov veleposlanik v Stockholmu je odbil razgovor z novinarji pred TV-kamerami... Če bi bil jaz njegov ambasador, ki tudi „mrknil“

Neki švedski list je pisal: „Ako je Jugoslavija nedolžna, naj to dokaže z vračanjem morilca.“

Njihov agent med švedskimi novinarji se je razpisal o „vojni“ med Srbi in Hrvati; a ko so demokrati pojasnili, da sta oba — umorjeni in morilec — Srba, tedaj je planil po novih lažeh... in po razkrinkanju slednjih, takoj spet po novih „razlagah“.

Iz zgodovine se niso ničesar naučili.

Spet zori razpad Jugoslavije. Vsak vleče na svojo stran v smeri „samostojnosti“ celó pri — titovcih. Lev v obliki SZ pa čaka, a ga idioti ne opazijo. Nekateri se bojijo, da Titov odhod pomeni razpad na državice, ki vsled slabosti ne morejo eksistirati. Bolgari bi spet radi „osvobodili“ in priključili Macedonijo. Verjetno tudi drugi sosedje niso dosti bolj plemeniti napram Jugoslaviji...

To je torej tisto opevano „bratstvo in edinstvo naših narodov“.

Nepismenost so po vojni obljubili odpraviti. Mene pa je sram v službi, ko mi vajenec hudomušno pokaže jugoslovansko vest, da je tam celih dva milijona nepismenih. Le kaj neki so počeli več kot četrť stoletja?!

Pri tem pa je Jugoslavija baje prva med rdečimi tiranijami in ima 46 prebivalcev en avto; pri tem pa po glavi največ prometnih nesreč na svetu. Razredne razlike, nemorala, kriminal, itd. rastejo iz dneva v dan.

Z večanjem negativnosti pa se obenem bližajo spremembe in končni obračun, kot je dejal gen. Rupnik svojim „sodnikom“: „Vas bo pa sodil Bog, narod in zgodovina.“

nk

SPRAVA IN RESNOST

Ljudje smo navajeni, da zelo radi govorimo; veliko govorimo. Vidimo vse, kar je po našem pojmovanju nepravilno; presneto malo volje pa imamo, da bi take nepravilnosti skušali odpraviti, popraviti ali celo odstraniti. V prvem delu je lahko, ker nas nič ne stane; niti toliko ne, da bi storili kaj več kot samo govorili. V drugem delu pa je drugače. Tam pridemo do okoliščin, ki zahtevajo samo žrtve; četudi samo take, pri katerih je treba priznanje, da nas zadenejo s sodelovanjem.

S tem pa preidemo iz teorije v prakso. Z drugo besedo: teoretično so ljudje bili že dolgo na luni (za luno smo itak dostikrat), praktično pa so šele pred nedavnim prišli.

Živimo v času, ko so postale besede: dialog, sprava, narodna sprava, odpuščanje, razumevanje, sodelovanje za boljšo bodočnost naroda, država itd. že tako oguljene fraze, da se jim že vrabci na strehi smejejo, ker v njih ni nobene resnosti; le želja po propagandi, za osebni ali skupinski jaz.

Svet pa bi bil zelo dolgočasen, ako na njem ne bi bilo nekaj resnosti in idealizma; ali kakor pravimo: molčeče večine, katera je — hvala Bogu — še vedno zdrava in resna; to pa zato, ker še vedno verjame v besede: „V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh...“

Približno takšne „grešne“ misli so mi rojile po glavi, ko sem sedel v nabito polni dvorani v New Toronto na banketu, ki ga je priredila krajevna organizacija ZDSPB-Tabor v Torontu. Vsakoletni banket, ki ga organi-

Umakniti se pred komunističnimi krvoloki je l. 1945 gotovo pomenilo rešiti si življenje. Tudi naš škof Gregorij je nastopil težavno pot begunstva, a je še naprej zvesto skrbel za svoje ovčice (Na sliki: Obisk škofa dr. Gregorija Rožmana v taborišču Pegezz)

zirajo domobranci, je odlično obiskan. Kako ne bi bil; saj se tam zbere vse, kar predstavlja resnično resnost, idealizem, prijateljstvo brez iskanja koristi kakršne koli vrste. Pride vse, kar se zaveda dolžnosti do tistih, ki so bili z nami v groznih letih revolucije in sedaj kot invalidi životarijo po svetu. Vsi se zavedajo, da čisti dobiček prireditve gre našim najbolj potrebnim invalidom.

Ni majhna, stvar organizirati prireditev, in še celo ne pritegniti mladino, ki je stregla pri pogrnenih mizah. Ni lahko organizirati kuhinjo za preko 300 ljudi in vse, kar je s tem v zvezi. Toda vse se je odvijalo odlično. Razpoloženje je bilo na višini; orkester je igral tako lepo, da ni bil nihče prikrajšan. Kar pa je nam gostom še posebno prijalo, je bilo dejstvo, da smo bili resnično dobrodošli in smo se počutili kot doma!

Vsakoletni banket je najprimernejši sestanek starih znancev, katerih drugače ni mogoče obiskati; obenem pa prinese lepo vsoto za naše invalide. Ni samo materialna pomoč tisto, ki briše solze; je zavest, da po 25 letih tujine še živimo in kot organizacija pomagamo utirati solze tistim, ki svoji nesreči niso klonili in nikoli ne bodo, ker so svoj idealizem plačali z deli svojega telesa.

V teh „grešnih“ mislih sem zastonj po dvorani z očmi iskal znane obraze raznih „prerokov in evangelistov“ vsemogočih narodnih, političnih, verskih, organizacijskih sprav in dialogov. Očitno so bili z njimi in njih ve-

ličino tako zaposleni, da jim je bilo za take „malenkosti“ celo en večer na leto preveč porabiti. Morda bi jih ob obisku domovine vprašali: „kaj so delali tam?“

Za tiste prijatelje pa, ki so mi ob priliki spominske proslave istotam tako navdušeno govorili o „spravi“ med nami, bi samo rekel: „Malo več resnosti, gospodje! Domobranski banket je bil najboljša in najbolj primerena podlaga za razgovor o „spravi“; ker tam in po njem bi razčistili stvari, da bi postala resnost beseda, ki bi meso postala...“

NOVICE IN GOVORICE

Komunistična justica

60.000 beguncev je zapustilo Češkoslovaško po sovjetski zasedbi leta 1968. Ti begunci so sedaj sojeni v odsotnosti in dobivajo po pošti sporočila o rezultatu njihovih sodb. Značilno je, da so kazni sorazmerno nizke: od 6 do 18 mesecev. Iz zanesljivih sporočil pa zvemo, da so te obsodbe le formalnost, kajti obsodbe beguncev dajejo vladi „pravico“ zapleniti 25.000 stanovanj, ki so jih begunci pustili doma opremljene; stanovanjska kriza na Češkem pa je velika.

Moderni saboterji

Organizacija Črnih Panterjev v Ameriki je izdala posebno brošuro-priročnik za izvajanje sabotaž in domačo izdelavo ročnih in drugih granat. Izvedenci trdijo, da je to najboljši priročnik za sabotažo in izdelan tako precizno, da je jasno, da so ga izdelali resnični vojni strokovnjaki in specialisti za sabotažno delovanje.

Sovjetija hiti z oboroževanjem

Ameriški analisti trdijo, da Sovjetija trenutno troši okoli 18 bilijonov (milijard) dolarjev letno za oboroževanje in za strateške vojaške objekte; kar je ravno dvakrat toliko kot Amerika.

Morala pa taka

Znana ameriška producirana predstava „Hair“, ena najbolj umazanih in nemoralnih predstav, ki se predvaja širom Amerike, ima baje komunistično podporo. Celo zadevo forsira mlad ameriški levičar in multimilijonar-lahkoživec Michael Butler. To produkcijo, polno nemorale, norčevanja iz vere in odprte seksualnosti izvažajo tudi v zunanji svet. V Jugoslaviji sta produkcijo oskrbela in prilagodila razmeram avtorja Ragni in Rado. Premieri te predstave v Beogradu je prisostvoval samozvani in

mogočni maršal Tito in bil zelo zadovoljen. Producenti pa so bili najbolj zadovoljni v Jugoslaviji zato, ker ni nihče protestiral proti predstavi.

Zakaj ne kaznujejo razgrajacev

Časopisje je polno novic o nemirih na univerzah, o novi levici, o sabotažah in podobnih subverzivnih akcijah v Ameriki. Človek se nehotе sprašuje, kako to, da te ljudi ne zapro in ne kaznujejo. Zakaj ne, človek zve, če analizira ozadje, ki nudi oporo levičarjem v ZD. V ozadju so bogataši-levičarji in tisti okoreli levičarji, ki še vedno sede na odgovornih mestih državne uprave. Korektor notranje državne varnosti v ZD je pred nedavnim na vprašanje, zakaj oblast ne kaznuje tistih, ki groze s sabotažnimi dejanji in državnim udarom, takole odgovoril: „Odgovor je v našem ustavnem sistemu. Svoboda govora je zasigurana po ustavi ZD.“ Tako torej ta gospod, o katerem se šušlja, da je silno naklonjen takoimenovani novi levici. Kam bo to pripeljalo, si lahko mislimo. V Jugoslaviji je nekaj stotin komunistov izvedlo komunistično revolucijo. Kubanski Castro je začel svoj pokret z 18 ljudmi, v ZD pa je danes aktivnih revolucionarjev že na tisoče.

Skrb za emigrante

Tajna policija (bivša OZNA) FLR Slovenije res skrbi za emigrante. Prav pred nedavnim je razširila svojo internacionalno sekcijo, ki je razdeljena na več vej. En del zasleduje delo in življenje intelektualcev v emigraciji, drugi posveča svojo „skrb“ emigrantski duhovščini, tretji pa vsem ostalim. Dohodkov od turizma je očitno dovolj, da si je oblast kljub ekonomskemu kaosu lahko privoščila razširjenje oddelka za špijonažo v inozemstvu.

21. marca 1971

bo

CELODNEVNA PRIREDITEV v zavetišču dr. G. Rožmana

Ob 11 sv. maša za pokojnim Brankom Vrčon
Razgovor o slovenskem zavetišču
Skupno kosilo — asado

Vabi vas odbor zavetišča dr. G. Rožmana

Martín Fierro 4264

Barrio Peluffo

San Justo

IVAN TERTNIK

V Buenos Airesu je umrl po dolgi zahrbtni bolezni 11. februarja 1971 Ivan Tertnik, član slov. zavetišča in naročnik lista Tabor. Pokojni se je rodil 10. marca 1904 v Zidanem mostu v številni družini slov. železničarja, ki se je naselil v Ljubljani. Sin Ivan se je učil za električarja pri tvrdki Siemens v Zagrebu. Obenem je dovršil štiri razrede gimnazije Vidovičeve dopisne šole v Sarajevu. Pozneje si je osnoval električno podjetje v Ljubljani in je bil med prvimi slovenskimi podjetji z istosmernim tokom. Bil je specialist za motorje z istosmernim tokom. Po vojni je bil izgnan na Koroško, leta 1950 je prišel v Argentino, kjer je osnoval ugledno elektromehanično podjetje, ki ga vodi sin Janez. Gospej Angeli, vdovi in ostali družini naše iskreno sožalje.

RUDOLF LUKEŽ ST.

Z jesenjo preteklega leta se je iz slovenske emigrantske skupnosti in še posebej iz organizacije borcev za vedno poslovil Rudolf Lukež starejši. Z njim je odšla v večnost ena najbolj slikovitih osebnosti slovenskega izgnanstva.

Sneg mu je že davno pobelil glavo, življenje ga je vodilo po vseh kolvozih slovenskega izgnanstva in udarcev ni manjkalo; vendar ni vse do kraja svojih dni nikdar izgubil vere v končno zmago pravice in še manj prepričanja, da ima vsakdo pravico in dolžnost zase in za svoje zahtevati vse, kar mu gre, brez ozira na to, kako nenavadna se zdi taka zahteva na prvi pogled. Kdor ga je spoznal v begunstvu, bo potrdil, da se pokojni gospod Lukež ni nikdar obotavljal javno in odkrito povedati svojega mnjenja, četudi mu je to morda malokdaj koristilo in večkrat škodovalo.

Po letih daleč pred ostalimi borci v clevelandskem krajevnem društvu TABOR — večini izmed nas bi bil lahko oče — je vendar rad prihajal med nas, na sestanke in prireditve in stal nam je ob strani tudi v tistih težkih dnevih, ko je šla organizacija skozi težaven poces razčističenja in reorganizacije.

Krajevno društvo DSPB TABOR v Clevelandu se mu je skromno oddolžilo za vso dolgoletno zvestobo; pogrešala pa ga bo tudi Zveza, pa tudi številni prijatelji in znanci v vseh emigrantskih središčih.

Ohranimo tega našega najstarejšega soborca v častnem spominu! Težko prizadetim svojcem pa naj bo v tolažbo zavest, da kronika slovenskega življa v Clevelandu in naše organizacije ne bo mogla mimo njegovega imena.

S. T.

Prijatelju Francetu Steletu v spomin

Ni še mesec tega, odkar smo brali žalostno sporočilo, da je Franceta Steleta podrl avtomobil in mu pretrgal nit življenja. Tiho, kot je bilo njegovo življenje, nas je tudi zapustil. Marsikdo morda celo opazil ni, da korenjaka Franjota, kot smo ga prijatelji klicali, ni več med nami.

Trdo življenje je izklesalo njegov klen značaj. Malokdo ga je resnično poznal in razumel; vendar je bil načelen mož, prava slovenska grča. Poznal sem njegovo na zunaj trdo naravo; poznal njegovo mehko in blago srce. Njegova življenska pot ni bila z rožicami posejana in mnogo trpljenja je preстал v svojih 67 letih.

Ko sva se 14. junija lani srečala na Slovenski Pristavi, mi niti na misel ni prišlo, da je to najino snidenje bilo poslednje. Prijetno sva tedaj pokramljala in obljubil sem Ti, da Te obiščem; sedaj pa Ti pišem te skromne vrstice v spomin in zahvalo za Tvoje prijateljstvo in Tvojo moštost.

Spominjam se, kako radi smo fantje iz Polja zahajali nedeljske popoldneve na Tvoj dom in vedno si nas bil vesel. Dajal si nam nasvete, brusil si naše dostikrat zaletete načrte; skratka, bil si nam prijatelj in vzornik. Tvoji nasveti so bili dostikrat trdi, toda bili so globoki in iskreni. Prav zaradi tega smo Te vedno spoštovali.

Franjo je bil mož značajeve in neizprosne borec za pravico. Pridno se je udeleževal v katoliških organizacijah in vedno je bil pripravljen sočloveku pomagati v stiskah in potrebah. Ko so se nad domovino razgrnili črni oblaki, si stopil na branik domovine — v neizprosno borbo proti zločinskemu komunizmu, in v tem boju vztrajal do konca. Marsikdo ne ve, kako si novembra 1944. postavil svoje življenje na kocko, ko si rešil ameriškega pilota Maurice Brush-a, ki je nad Zalogom odskočil iz svojega gorečega letala. Poiskal si nesrečnega in ožganega pilota, odnesel si ga na svoj dom, ga skril pred zasledujočimi nemškimi vojaki in mu nudil prvo pomoč. Storil si vse, kar je bilo v Tvoji moči, da je ponesrečeni pilot dobil zdravniško oskrbo in bil varno prepeljan v bolnišnico. Za to svoje plemenito delo si dočakal razočaranje. Štirinajst let kasneje so te komunisti ožigosali kot morilca omenjenega pilota. Dva časopisa v Ameriki, *Prosveta* in „The Denver Post“ sta prinesla bombastične laži iz komunističnih arhivov, ki naj bi neizpodbitno dokazale, da si pilota ubil in ga oropal. Toda tudi tukaj je držalo, da ima laž kratke noge. Komunistom si bil vedno trn peti; in tako Ti še v svobodi in po tolikih letih niso dali miru. Niso Ti mogli dokazati zločina; kako tudi, saj pilot še danes živi v državi Michigan. Vendar te je ta podlost potrla in bolela.

Maja 1945 si zapustil svojo domačijo in mlado družino in odšel si z begunci na Koroško. Tudi tu si se takoj znašel. S svojim nečakom Ivanom si odšel na neko žago in tam vesno delal. Večkrat sem Te obiskal in videl sem vsakokrat, kako radi so Te imeli. Ob teh obiskih sem tudi opazil, kako zelo si pogrešal svojo družino. Nisi znal tožiti in nisi vsakemu zau-

pali svojih bolečin, toda tisti, katerim si svojo bol zaupal, vemo, kako si trpel. Po več letih begunstva si odšel v Ameriko in se naselil v Clevelandu. Z vso vnemo si se lotil dela, da preskrbiš dom svoji družini, katero si upal dobiti za seboj in kar se Ti je končno tudi posrečilo.

Dragi Franjo, počivaj v miru v svobodni ameriški zemlji. Vsemogoč- ni naj Ti bo obilen plačnik in on naj tolaži Tvojo ženo in hčerke. Tvoji prijatelji pa Te bomo ohranili v častnem spominu.

F. G.

IZ DRUŠTEV

KOMEMORACIJA ZA POKOJNIM J. JENKOM

Slovensko zavetišče v Argentini in društvo Tabor sta priredila dne 7. januarja 1971 dopoldne konmemoracijo za pok. Jenkom Jožetom. Sv. mašo je opravil č. g. Jože Guštin, ki je imel tudi zadevno pridigo. Po sv. maši je pozdravil g. Dimnik vdovo go. Frido in sorodnike pokojnega in vse ostale goste. Nato pa je zapel sanjuški sekstet pod vodstvom g. Drin- ška „Polje, kdo bo tebe ljubil“. Zatem je imel g. dr. Srečko Baraga krajši spominski govor. Končno je zapel sekstet zelo občuteno, ganljivo in dovr- šeno „Gozdič je že zelen“. Po končanem sporedu so se udeležili vsi prisotni skupnega kosila. Udeležba je bila zadovoljiva, vreme lepo in toplo. Pozno popoldne so se gostje razšli.

ZANIMIVI PABERKI

„HABEAS CORPUS“

čitajte skoraj vsak dan v časopisih. Boreti sta vzeti iz la'inskega je- zika; prva je druga oseba sedanjika od glagola habere-imeti, druga je pa četrti sklen samostalnika corpus-telo ali truplo. V gornji obliki pome- nita pravni izraz, ki je vzet iz angleškega zakona iz leta 1679 in velja še danes v vseh anglosaških državah. Po tem zakonu ne more biti noben dr- žavljan zaprt brez sodnega odloka. Prav tako ima vsak pripornik pravico zahtevati, da ga sodnik zasliši v najkrajšem času (writ of habeas corpus) in odloči ali je zapor zakonit ali ne. Ta zakon je naperjen že od takrat

predvsem proti samovoljnemu postopanju policije, vlade ali diktatorja. Vendar se pa še danes dogaja, da se vlade izognejo temu na ta način, da izdajo posebne zakone ali pa ustanovijo posebna sodišča — „ad hoc“.

Neka anekdota pripoveduje, da je bilo pri prvem glasovanju polovica lordov za, polovica pa proti zakonu. Pri ponovnem glasovanju pa je bil neki izredno debeli lord sedemkrat štet in tako je bil zakon sprejet.

V tej zvezi bi pripomnili, da v državah s komunističnimi vladami nima noben pripornik pravice zahtevati, da ga sodnik zasliši, kaj šele, da ga pravično sodi. Zelo pa smo se začudili, ko je lansko leto neki gospod iz Jugoslavije predaval v Buenos Airesu pred manjšim krogom poslušalcev o kulturni politični temi in je odgovoril na vprašanje, kaj bodo doma rekli o tej debati, takole:

„Kaj bodo rekli, ne vem. Vedeti pa morate, da ni danes v Jugoslaviji nihče dolžan odzvati se pozivu Ozne, ampak je potreben odlok sodišča.“

Iz tega bi sklepali, da je danes v Jugoslaviji zakonitost zelo blizu sodni praksi, ki jo predpisuje zakon „Habeas corpus“, ko se lahko celo Ozni upreš. Vendar smo mnenja, da ta postopek, če je resničen, velja samo za one Jugoslovane, ki so doma, za emigrante pa ta praksa najbrž ne pride v poštev. Sumimo, da so emigranti podvrženi še vedno strogi diskriminaciji. Ta sum nam je vzbudilo vprašanje A. F.-a iz Brandona v Kanadi, ki je v novembrski številki „Naše grude“ 1970, na str. 31 med drugim vprašala:

„Imamo 3 tonski tovornjak-kiper, ki možu služi pri delu. Zanima nas, če se ga bo splačalo pripeljati s seboj ali bo bolje, da ga kupimo v Jugoslaviji. Ali je carina za športne rekvizite npr. za šotor? Koliko pa bi znašala carina za naš osemcilindrski avto?“

Na to vprašanje pa odgovarja uredništvo „Naše grude“ prav tam takole:

„Niste nam napisali, koliko časa živite v Kanadi; od tega je namreč odvisno, če plačate carino ali ne. Osební ali tovorni avtomobil bi lahko pripeljali v Jugoslavijo brez carine le v primeru, če ste se izselili iz Jugoslavije pred 6. aprilom 1941. Gospodinske predmete in tudi šotor pa lahko pripeljete brez carine v primeru, če ste bili nepretrgano v tujini najmanj 10 let.“

Iz navedenega zaključujemo, da že carinski predpisi in postopek razlikujejo dve vrsti emigrantov: pred in po 6. aprilu 1941. Seveda mora veljati ta carinski predpis in postopek tudi za tiste nadebudne emigrante, ki so se po 6. aprilu klatili po Italiji, švici ali kje drugje po svetu, pa mislijo, da spadajo v prvo vrsto emigrantov, češ da so „čisti“, zato vihte nad antikomunisti svoj „narodni meč“, pričakujoč, da bodo prevzeli v Jugoslaviji oblast v svoje roke po dovršeni „razvojnosti“.

Da pa smo vkljub novemu evangeliju, ki prihaja iz Londona in iz Amerike, še vedno skentični, nam dokazuje tale primer.

Neki gospod, ki je včasih doma zelo visoko vihtel „narodno“ zastavo, se baje pripravlja na vrnitev v domovino. To še ni noben greh. Nasprotno,

če misli, da mu bo boljše doma, naj gre. Toda ta gospod nagovarja tudi svojega prijatelja k povratku, češ da je od doma dobil sporočilo, da proti Janezu Čemažarju Ozna nima nič proti. Janez Čemažar je pa za vsak slučaj pisal svojemu prijatelju v Beograd, naj poizve, če se Janez Čemažar res lahko vrne domov. In prijatelj, ki je pri policiji v službi, mu je sporočil:

„Če se misliš vrniti domov, mi pravočasno sporoči, da Ti pošljem denar, da si boš tam kupil revolver, ker ga boš potreboval.“

Kakor vse kaže, gresta nova „razvojnost“ in državljanska enakost še vedno vsaka v svojo smer.

NAJNOVEJŠA MED NAMI

Nedavno se je vrinila v našo emigrantsko časopisno polemiko beseda „bernardinec“. Sprožila jo je S. Slovenija (7. I. 1971) in ponovil jo je Sij (25. I. 1971). Uporaba besede je v vseh ozirih zgrešena. „Bernardinec“ pomeni izvirno psa, ki ga uporabljajo cistercijanski menihi samostana sv. Bernarda v Alpah za iskanje zgrešenih ali opešanih turistov. „Bernardinec“ je lisast pes, velike rasti in ima izredno razvit voh.

Ko so prišli po prvi svetovni vojni ruski begunci na zapad, zlasti v Francijo in Jugoslavjo, so jih ljudje večkrat spraševali, kaj je kdo bil doma v Rusiji. In ti so redno odgovarjali:

„Jaz sem bil knez!“ Drugi je bil general, oni pa vsaj polkovnik. Čeprav je bilo to večinoma resnica, ker preprosti ljudje se zaradi pomanjkanja prometnih sredstev sploh niso mogli umakniti. Umaknili so se izobraženci, premožni posestniki, oficirji itd. Vendar je tak odgovor največkrat izzval podcenjevanje in nezaupanje. V takem nerazporejenju si je dovolil časopis „Die Weltwoche“ dovtip, ker je naslikal prepir dveh psov. Veliki pes je malega zaničeval, češ da naj ne laja, ker je majhen in nič ne pomeni. Nato mu jo mali pes zabrusi:

„Kaj pa ti veš? Jaz sem bil v Rusiji bernardinec.“

Ta dovtip se je potem razširil tudi po Jugoslaviji. Beseda „bernardinec“ ima danes zasmehljiv pomen. Kdor jo uporablja za oznako naše emigracije, pljuva v lastno skledo in dokazuje ne samo, da ima pičlo izobrazbo, ampak tudi pomanjkanje srčne kulture.

KADARKOLI IN V KAKRŠNIHKOLI OKOLNOSTIH BO ZOPET ZASIJALA SVOBODA NAD SLOVENSKO DOMOVINO, VEDNO BO NOSILA NEIZBRISAN ZNAK ZGLEDA IN ŽRTVE SLOVENSKEGA DOMOBRANSTVA, KI JE O PRAVEM ČASU VSEMU SVOBODOLJUBNEMU ČLOVEŠTVU POKAZALO PRAVO POT: BOG — NAROD — DOMOVINA!

Neverjetno!

Glas slovenske kulturne akcije (XVIII,1 — Jan. 1971) v Buenos Airesu je prinesel izjavo, ki mu jo je ob spominu na 25 letnico najstrašnejše tragedije v zgodovini slovenstva poslalo s prošnjo za objavo Društvo Slovenskih Protikomunističnih Borcev (Vestnik). Izjava je tako splošnega značaja, da jo lahko podpiše vsak slovenski **nekomunist** — ne že samo protikomunist! — ki mu je ne glede na njegovo morebitno drugotno opredeljenost vsaj kaj do resnice, če ga že pravičnost pri presojanju naše problematike ne vznemirja. Zato je v resnici naravnost neverjetno, da je glasilo tistih slovenskih kulturnikov, ki bi radi predstavljali sol slovenskega naroda v vrhunskem društvu Slovencev izven domovine (!), omenjeno izjavo prineslo s sledečo pripombo, za katero se je zabarikadiralo odgovorno uredništvo:

Objave pod gornjim zaglavjem „v objavo smo sprejeli“ niso nujno tudi mnenje uredništva Glasa ali vodstva Slovenske kulturne akcije ali njenih članov.

Zares neverjetno! — Tudi dolgih 25 let golih dejstev še ni zadosti, da bi nekateri kulturniki, ki jih je naš mali narod šolal s tolikšnjimi žrtvami, vsaj skušali zavzeti jasno stališče do posledic žaloigre, katero je svojemu narodu pripravilo prav izobraženstvo. — Nad tem se je treba resno zamisliti! Predvsem pa si je treba to dobro zapomniti!

Dvojna etika?

Preteklega meseca januarja smo lahko čitali v svetovnem časopisju, kako je vatikanske kroge s papežem na čelu **globoko presunilo** dejstvo, da je sodišče v neki afriški državi obsodilo na smrt okrog 90 upornikov proti vladajočemu režimu. — V skero isti sapi pa so vatikanski krogi objavili v svetovnem časopisju, da bodo z državniki častni sprejeli jugoslovanskega maršala Tita, čigar lakaji v službi Stalinove svetovne komunistične zarote so po vojni in brez vsakršne sodbe zverinsko poklali **stotisoče** nasprotnikov rdečega režima na ozemlju Jugoslavije. — Je torej merilo krščanske etike za vse bolj grozna dejstva pred 25 leti drugačno? — To bi bila vse previsoka cena za metropolitni sedež...

Rebelión...

V zvezi z našima uvodnikoma prvih dveh zvezkov letošnjega TABO-Ra je zanimivo zabeležiti krepko misel, katero je pod gornjim naslovom prinesel pomembni buenosaireški jutranjik Clarín (5.2.1971), ko v po-

sebnem koticu na zadnji strani, kjer nudi svojim bralcem najrazličnejše sočne paberke, pribija:

Malo je danes na svetu dejanj, ki bi bila večja rutina in konvencionalnost, kot sodobno uporništvó. Neprestani nezadovoljneži z vsem padajo namreč v obupno monotonijo večnih protestov. Zakaj ena stvar je, ne upoštevati privad; povsem druga pa je privada, ne upoštevati jih. Posebej dandanašnji, ko je protestiranje prišlo v navado vseh krogov. Imamo književnost, ki protestira, pesmi protesta, protestirajočo likovno umetnost in celo modo, ki naj bi protestirala. Tako je to postalo najbolj monotona konvencionalnost..., dokler se nekega dne ne bomo uprli proti tolikšnemu uporništvu...

F. K.

Z oklopnim vlakom

(Nadaljevanje)

Partizanski napad na skupino domobrancev v Zalogu

Naš oklopni vlak se borbe ni mogel udeležiti, ker je bilo 10—14 oklopničarjev komaj zadosti za oklopni vlak. Zato tega nismo mogli zapustiti in se peš podati v pomoč. Vendar smo obstreljevali tisto noč okrog Zaloga z minometom, da tako vsaj malo pomagamo napadanim. Domobranci so partizanske napade odbili in partizane proti jutru razgnali, da so brezglavno tavali in pritavali v bližino oklopnika. Tu pa smo jim mi našgali pete nazaj Meničaninovim junakom v doseg.

Kako smešno se zdi človeku, ko rdeča zgodovina in njih pisatelji opevajo junaške borbe in dejanja tedanjih časov. Ali se ne sramujejo sami sebe in svojega početja? Naš narod ni nikdar verjel partizanskim voditeljem, da bodo pognali okupatorja iz naše zemlje, potem pa dali narodu svobodo. Toda o tem ni nihče upal govoriti, ker to je pomenilo gotovo smrt vsakemu, ki se je to drznil storiti. Slovenski in vsi jugoslovanski narodi so bili razočarani nad onimi, ki so kot demokratični voditelji in zastopniki pomagali naš narod pahniti v pekel, ko so priznali Tita in njegovo sodrgo, da je po končani drugi svetovni vojni prišla v Jugoslavijo njegovo sodrgo, da je po končani drugi svetovni vojni prišla v Jugoslavijo na oblast.

Borba 10 domobrancev na Malem vrhu s celo brigado partizanov

Kriki na juriš, naprej, pomešani s tujimi in domačimi kletvinami, so se čuli tja na ono stran Škofljice. Streljanje je postajalo pogostejše in noč je bila kot nalašč pripravna za napad.

Vlak je začel sopihati od Škofljice k predoru. Na ovinku pod Lisičjem smo zagledali bliskanje pušk. Pripeljemo se v samo bližino predora, ko vlak ustavi. Presojali smo položaj, kje se nahajajo napadalci in kje branilci.

Začuje se ukaz nad predorom: „V kritje pred oklopnikom!“ Užgali smo v smer, od koder se je čul glas. Kot da se je odprl sam pekel, smo začeli nabijati nad predor v hrib. Razsvetlili smo z minometi in svetlečimi izstrelki pobočje hriba. Zjutraj smo ugotovili, kako naši streli zade-nejo. Ljudje v okoliških vaseh so pripovedovali, da so odpeljali mrtve in ranjene dalje v gozdove proti Turjaku. Mi oklopničarji nismo imeli izgub; le par prask je ostalo na oklopnem vagonu. Zaradi neprikladnega položaja za streljanje z mitraljezom je meni nametalo za srajco na prsi prazne naboje, ki so po izstrelitvi precej vroči...

Titovi partizani so bili tepeni, premagani in pregnani, kjerkoli so se pokazali. Imena domobrancev na oklopnem vlaku so gotovo še vedno v spominu ljudem v Grosuplju ter onim železničarjem, ki so službovali na oklopnem vlaku: Poročnik A. Kozina; narednik-vodnik A. Sladič; vodnik P. Lah; podnaredniki: V. Krhin, I. Vidic ter drugi, ki pa so mi že ušli iz spomina. Domobranci: Kapš, Bajuk, Benčina, Smolič, Mehle, Trost, Rozman, Žužek, Veselič, Žarn, Kosta, Gornik ter še in še, ki so mi že davno šli iz spomina ali pa so bili kot mladoletni amnestirani po vrnitvi, pa jih nočem spravljati v nevarnost.

Oklopni vlak je bil v resnici nepopisni strah partizanom; zato so mu jo hoteli na vsak način zaigrati s podminiranjem železniške proge.

Vlak je počasi sopihal proti postaji Mlačevo, kjer so se tedaj slučajno nahajali partizani. V takih slučajih je izvidnica oklopnika pregledovala progo ob varnostnih vagonih, da je v slučaju ostrejšega streljanja mogla čim prej v oklopni vagon. Ker pa tega kosa proge od Grosuplja do Mlačeva nismo rabili, si tudi nismo predstavljali, da igra kakšno vlogo za partizane. Ko je vlak peljal vzporedno pri vasi malo pred postajo, se pod varnostnim vagonom zabliška ter zagrmí kot vulkan. Vlak se ustavi. Nekaj domobrancev se zažene v smer eksplozije. Ležal je tam hudo ranjen desetar F. Kosta. Kamenje ga je oplazilo po eni strani života in po obrazu. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico, od koder se je po okrevanju vrnil na oklopni vlak.

Spomini na tiste čase so težki; težji kot so bili preživeli dogodki sami. Saj je bilo 97% tistih mladih fantov vrnjenih od takozvanih zaveznikov v roke onim strahopetcem, da so jih neoborožene, zvezane in nage mučili in pomorili. Ni dneva, da se ne bi zamislil nazaj na dobo pred

petindvajsetimi leti. Vidim mlade fante z neustrašenimi pogledi, katerih kesti trohniijo tam v Kočevskem Rogu...

Kako so končali življenje oklopničarji na Grosupeljski postaji

Postavili so težki minomet ter začeli pošiljati granate v bližnji gozdič. Iz gozdiča se je menda oglašalo partizansko streljanje; pa so jim hoteli vrniti milo za drago. Narednik Japelj je po pomoti vrgel mino z detonatorjem naprej v cev minometa. Silna eksplozija, nato pa strašna tišina. Okrog stoječi so bili pobiti na lieu mesta, par stražarjev pa hudo ranjenih. Ubiti: Poročnik Anton Kozina, poveljnik oklopnega vlaka v Grosuplju, doma iz vasi Jurjevica pri Ribnici. V civilu je bil gradbeni tehnik in kot poveljnik oklopnega vlaka zelo priljubljen. Narednik J. Japelj, doma iz Ljubljane ali njene bližine. Domobranec Turk, doma od Roba, Bajuk Matija, doma iz Bele Krajine. Podnarednik Ludvik Skubic, doma iz Stične je bil hudo ranjen in je na posledicah ran v kratkem umrl. To so bile žrtve nesreče in neprevidnosti; toda bili so naši soborci, ki so umrli za iste ideje kot pozneje po vrnitvi oni, ki so umirali v tisočih širom Slovenije.

Udarni bataljoni so bili strah in trepet partizanov, da so jo popihali v temne, oddaljene gozdove, iz katerih so se priklatili kot tihotapci in hoteli podrezati v sršenovo gnezdo. Ena teh nagajivosti je bila, podminirani železniški predor pri Šmarju. Mislili so, da bo strelivo, ki so ga prinesli na devetih mulah, predor popolnoma razdejalo. Pa je v njih in naše razočaranje le pomedlo tam naokrog. Sila eksplozije je udarila navzven, da je okolico pomedlo, kot da bi narastla reka preplavila breg. Ostanki in sledovi krvi so pričali, da so mrtve in ranjene odnesli. Toda pozabili so na enega, katerega je sila eksplozije predaleč pahnila. Obleko je popolnoma posnelo z njega in le kos srajce mu je visel čez ramena. Roke in noge so bile polomljene in se ni bil v stanju niti ganiti. V roki je stiskal pištolo, a gotovo ni imel dovolj moči, da jo uporabi in konča svoje življenje. Naložili smo ga na vlak in odpeljali v Grosuplje, od koder je bil odpeljan v Ljubljano v bolnišnico.

Božični večer leta 1944

Naš oklopni vlak je peljal iz Grosuplja proti Dobrempolju. Polnoči je odbilo, ko je peljal preko postaje Čušperg. Na znak zelene rakete smo oddali par strelav v počastitev rojstva Gospodovega. K našemu vlaku je bil pripet tovorni (živinski) vagon, v katerem so se peljali domobranci iz Grosupeljske postojanke v zasedo, tja v takozvano zaseko Babje koleno. Začeli so nabijati s puškami, da je donelo po vsej okolici. Tam od Kopanja so se nam pridružili s streljanjem, da je odmevalo po vsej kotanji pod Čušpergom.

Tudi mladi domobranec, ki se je peljal v zasedo, je hotel proslaviti božično noč, pa se ni mogel pririniti k vratom. Zato se je menda odločil,

da zabrusi čez vrata ročno bombo. Izpulil je jeziček in zagnal bombo v smeri proti vratom. Ker pa je bila pri vratih gneča, je bomba zadela v puško tam stoječega domobranca, se zakotalila po vagonu in eksplodirala. Votlo eksplozijo smo čuli tudi v poveljniškem vagonu ter vlak ustavili.

Po kratki preiskavi je naš poveljnik tiste noči P. Lah ukazal, da se takoj povrnemo nazaj v Grosuplje. Ranjeni so bili trije domobranci in podčastnik iz 26. čete J. Grebenc.

Tako so se godile nesreče, ker mladi fantje niso bili dovolj podučeni, kaj se lahko zgodi pri nepravilnem ravnanju z orožjem in strelivom.

Pohod prostovoljcev oklopnega vlaka v Kriško vas

Prednost smo imeli le tisti, ki smo bili tisti dan prosti službe na oklopnem vlakcu. Zelo zgodaj zjutraj nas je dežurni prebudil in ukazal, da se zberemo pred postajo v polni bojni opremi; kar smo vsi imeli pripravljeno, predno smo se spravili k počitku prejšnji večer. Nekateri izmed teh fantov so šli prvič v patrolo brez oklopnika.

Pot je bila naporna za vse. Hodili smo po gozdu in poljih ter se izogibali naseljem, da se tako čim bolj skrivnostno približamo naši namenjeni točki. Ker nismo bili takšne hoje navajeni, smo bili vsi že kar precej utrujeni, ko smo dospeli do našega cilja, ki pa ga je poznal le vodja patrole in njegov namestnik višji narednik Polde Lah.

Nekoliko sto metrov pod naseljem Kriška vas smo bili razporejeni na položaje. Sedem nas je šlo v hrib na desni strani vasi, da postavimo zasedo ali držimo zaščito za one, ki so se podali v vas. Zdirjali smo na odkazani položaj, ko se že sliši strel iz vasi pod nami. Iz vasi se še usujejo tekoče postave. Težko je bilo razločiti. Ali so to naši, ali partizani. Ker pa se je že začelo svetlikati in megla dvigati kot bela zavesa in so se postave bližale našemu položaju, smo ugotovili, da so to bili tisti strahopetni partizani, ki bodo čez teden ali dva preko radia poročali o strašnih borbah in zmagah O.F. nad sovražniki.

Pomeril sem v bližajočo se postavo z brzostrelko in hotel spustiti kratek rafal. Pritisnem na petelina — pa samo en strel. Postava pade na zemljo kot snop. Čakam, da se dvigne in nadaljuje z begom. Druga postava je bliža z leve strani... Streljanje naših v vasi je bilo znak, da je tam partizanska skupina, katero so prebudili iz sladkega spanja. Namerim. Toda brzostrelka ne užge. Repetiram, pogledam — in ponovno samo en izstrelek. Partizan začne bežati v drugo smer. Tedaj so streljali iz zasede višje od mene. Za mojim hrbtom slišim nabijanje z italijansko puško. Obrnem se in zagledam domobranca, ki je sedel v rosní travi — s puško, namerjeno prav proti meni... Premaknem se bliže za nekakšen mešnik ter streljam na bežeče partizane. Moja brzostrelka je sedaj užigala kot treba... Postave so begale, padale, se dvigale in ubirale proti dolini pod cesto, ki vodi v vas od grosupeljske strani.

Ko je streljanje v vasi utihnilo, smo jo iz zasede ubrali v vas. Pustili

smo le mitralješko trojko, da nam zavaruje pot za povratek. Pregledovali smo pobočje, če se tam potika še kak partizan. Ležali so samo mrtvi, katerih niso utegnili odvreči, ker se jim je preveč mudilo, da odnesejo kožo.

V vasi so domobranci pregledovali po hišah in gospodarskih poslopjih za skritimi partizani. To je bil tisti oddelek partizanov, ki se je imenoval V. D. V. ali OZNA.

Plen je bil velik, če pomislimo, da je v tej akciji delovala skupina 26 domobrancev. Vračali smo se v Grosuplje s plenom na vozech. Pobite partizane smo pustili tam. Prišli smo proti bloku na Grosupljem prepojeni z lastnim znojem in zažarjenih lic. Veselo smo zapeli tisto: Kaj nam mar je smrt... Stražarji na bloku so nas radovedno vpraševali, kako in kaj...

Dobro organiziran napad partizanov na oklopni vlak

Oklopni vlak se je nahajal pri predorih med Škofljico in Šmarjem, ko smo začuli eksplozijo. Po našem presojanju blizu Grosuplja. Vlak začne z največjo brzino sopihati do postaje Šmarje-Sap, kjer je izstopila patrola oklopničarjev za pregled tračnice proti Grosuplju.

Strašna tišina... To se nam je zdelo kaj sumljivo, zato je oklopni vlak vozil z veliko previdnostjo. Tam, kjer se cesta in železniška proga križata, se vlak ustavi. Tudi patrola oklopničarjev se vrne v vagone. Dobrih 300 metrov nižje med omenjenimi vasmu se vlak ponovno ustavi. Partizani so si gotovo predstavljali, da smo jih opazili ter so začeli streljati.

Med vasjo in železniško progo je bila popolna čistina. Zato smo vedeli, da se partizani nikakor ne bodo tvegali približati. Pošiljali smo jim granate iz lahkega minometa; kar pa ni doseglo vasi in položajev, iz katerih so na nas streljali. Uporabo težkega minomet pa smo odlašali za skrajni slučaj, ker nikakor nismo hoteli kmetom v vasi delati škode, ali celo poškodovati cerkev, iz katere so streljali. Ko pa smo čutili na oklopnih vagonih, da iz cerkve streljajo na nas s protitankovskim topom, smo tja poslali nekaj „ta velikih“. Ker pa do jutranjega svitanja naš vlak ni zapustil položaja in se je le na kratko premikal naprej in nazaj, zato smo ob prvem dobrem razgledu ubrali v vas.

Niti strela ni bilo iz vasi. Iz previdnosti smo si izbrali položaj pri cerkvi za potrebno obrambo, če bi še kaj prišlo: o čemur smo pa dvomili, ker smo poznali partizane, da nam ne upajo pogledati naravnost v oči.

Videli smo ostanke partizanskih položajev ter sledove naših granat iz težkega minometa. Tramovje, ki je bilo zloženo tam v bližini cerkve, kamor je padla ena naših granat, je bilo razsekano in razmetano. nekaj metrov od tega tramovja je rastlo drevo, za katerim so imeli partizani postavljen težki mitraljez. Sledovi krvi in ostanki oblačil so pokazali, da jih je naš ogenj našel tudi za drevesom. Za cerkvijo smo našli sledove, kjer so imeli topič, ki so ga morali zaradi našega streljanja potegniti na

varno z vrvmi, katere so nam pustili za spomin, pa jih je pozneje našel lastnik, kateremu so jih pobrali prejšnjo noč.

Ko smo se vrnili na oklopnik ter zapeljali za izvidno patrolo, ki je pregledovala tračnice, smo pripeljali do tračnice, kjer je bila proga razstreljena. Prav počasi je vlak peljal čez razstreljen del in smo prišli srečno v Grosuplje, kjer je oklopni vlak zasedla naša zamenjava in se ponovno odpeljala v smer proti predorom nasproti delavskemu vlaku, ki naj popravi poškodovano progo.

Proti koncu marca 1945 sem bil prestavljen iz Grosuplja na kočevski oklopni vlak. Vlak je vozil od Ljubljane do Kočevja in le tu in tam so prišli partizani v temnih nočeh in porušili del proge, kar pa je bilo popravljenno brez velikih in posebnih težav.

Srečal sem domobranske idealiste iz raznih krajev Slovenije. Dva izmed teh mladih junakov sta bila tudi naš junak Milan Zajec in njegov brat desetar Stane Zajec. Pozneje sta delila z menoj isto usodo vrnitve. Ostal sem živ. Tudi Milan. Toda kosti Staneta in še nešteto drugih troh-nijo že petindvajset let tam v Kočevskem Rogu in drugih množičnih grobovih, katere še vedno tajijo in skrivajo rdeči oblastniki v Jugoslaviji.

A. Potokar

M a t i

Dete revno, dete malo,
kdaj mi bodeš poplačalo
vse, kar zate skrbna mati
morala sem že prestati?
Na rokah sem te nosila,
v bolečinah te zdravila,
zate noč in dan skrbela.
Zate sem in bom živela. —
Postelj tolikrat postlala,
žibelj tvojo sem zibala,
pesmico zapela sladko,

čez te se potem nagnila,
da zaspalo si čez kratko;
srčno sem Boga prosila:
Oče, hudega ga brani;
meni, Sebi ga ohrani! —

Položila dobra mati svojega je sina
tebi na oltar,
lepa naša domovina;
svoje solze žar...
in Bogu posvetila

Ko je slovensko domobranstvo sredi ruševin in krvi zahrbtnega naskoka mednarodne komunistične zarote na naš narod uresničilo vsenarodno revolucijo novega Slovenca, je prižgalo plamenico miselnosti, ki poslej svetli svobodnjakom širom zemeljske oble v njihovem boju za Boga — Narod — Domovino.

Med vršaci treska

(Nadaljevanje)

Vas je spala v mraku. Kadar je pokukala luna skozi raztrgane oblake, je visoka senca cerkvenega zvonika padala preko drugih poslopij tja v sadovnjake. Popoldansko streljanje in težke detonacije so napovedovale napad na domobransko postojanko. Ljudje so se z mrakom poskrili po domovih. Živini so že zgodaj položili krmo. Pse so zaprli v hiše in hleve. Vsi so s strahom pričakovali noči. Vsako špranjo v oknih in vratih so zamašili.

Od hiše do hiše so se trgale sence. Domobranci so za zasedali položaje. Bunkarja na obeh straneh vasi sta bila v strogi pripravljenosti. V sadovnjakih so ležale zasede in čakale. Vse oči so bile zapičene v hrib, kdaj bo zaropotalo.

Zadnji strelji so ponehali z nočjo. Nastala je tišina, ki je rezala v mozeg... Domobranci so imeli popoldne enega mrtvega in tri lažje ranjene.

„Previdnost je mati modrosti,“ se je oglasil starejši domobranec in svaril mlajšega, ki mu je slast borbe žarela iz oči.

„Vidiš, imam zbrojevko; sam sem jo zaplenil. Ta bo nocoj še dobro pela.“

Starejši je odšel naprej v zasedo; mlajši mu je sledil z drugimi domobranci.

Višji narednik je hodil z dvema domobrancema od položaja do položaja. „Lozinka?“

„Bled-Kranj.“

„Naprej!“

„Vse v redu?“

„Ni še nobene sence v bližini,“ mu je odgovoril domobranec na položaju.

„V vasi je vse mirno in do sedaj še ni ničesar videti,“ je odgovarjal višji narednik. „Gledate na luči po hišah? Ni bilo znaka, kakor zadnjič od Podgornika?“

„Ne; povsod je tema. Ljudje so prestrašeni in v strahu čakajo noči.“

Višji narednik je šel naprej. Počasi so obhodili vse položaje okoli vasi. Najbolj oddaljene je vprašal, če imajo zvezo na robu hriba, kjer je bila popoldan huda borba.

V gozdu je sumljivo premikanje, nanj naši še niso nič streljali.

„Dobro jim ščitite hrbet! Če bo treba jim takoj priskočite na pomoč. Dve rdeči raketi sta sponzavni znak za pomoč težkega orožja onim na robu hriba. Težki bacač bo zanje pripravljen, ker ga bodo prav potrebni.“

Odšel je dalje.

V zvoniku je odbilo deset ponoči, ko je višji narednik znova storil na postojanko. Hitro je vse poročal poveljniku. Ta je sedel za pisalno mizo sklonjen nad zemljevidom.

„Tako; na robu je že premikanje? Pred polnočjo bodo skoro gotovo udarili.“

„Kakor zadnjič, ko smo jih krvavo odbili,“ je odvrnil višji narednik.

„Poročnik Iztok je na položaju?“ ga je vprašal poveljnik.

„Ima že razporejeno vso obrambno linijo z bunkerjem okoli polovice vasi.“

„Mi, ki smo na postojanki, smo v pripravljenosti za obrambo in zveza. — So vse straže na položajih?“

„Vse v redu g. poveljnik,“ je odgovoril višji narednik in odšel k težki četi ter strojničarjem v zvoniku. Vojakom pri bacačih je dajal zadnja navodila. „Posebno pazite na zgornji rab, kjer se nahaja zaseda najdalje izven vasi.“

„Dobro, drži,“ je odgovoril desetar težke čete.

Višji narednik se je znova vrnil z vojakoma na postojanko. Šel je naravnost v kuhinjo in popil črno kavo. Kuharja mu nista odgovarjala; samo poizvedovala sta: „Je vse mirno; nam bodo vdrli v vas? Jih je veliko? Veste že kaj o njih?“

„Kaj se tako bojita? Saj nista babe! Zadnje, kar nam ostane, je izpad proti sosednji postojanki. Toda do takrat nas bodo morali oblegat vsaj en teden. — Raje mi dajta še eno skodelico kave, da ne bom preveč zaspan, ko se bo začelo...“

Znova je udarilo v zvoniku. Udarec za udarcem je tonil tja proti gozdu v hribu. Odbila je enajsta ura.

Desetar Peter je budno sledil vsakemu šumu, vsaki senci v bližini. Vojaki sn napenjali oči v veliki nestrpnosti proti robu griča in gozdu. Prsti so jim nestrpno počivali na prožilcih. Molčali so. Peter se je stalno plazil od ene strani zasede do druge; in znova nazaj. Z vsakim je spregovoril dobro besedo, ga malo pobodril in odšel naprej. Strojničarji so držali krili in sredino zasede; vmes so bile brzostrelke in puške.

Vsi so že vedeli za popoldansko borbo na tem kraju. Vsakdo je mislil: Če so oni zdržali popoldan, bomo mi tudi, ker nas je še enkrat več. Samo... sedaj je noč. Oni so imeli dan...

Noč se je počasi vlekla. Ura je bila večnost. Nestrpnost in živčna napetost sta se mešali s strahom.

„In če nas zajamejo?“ se je skoraj boleče izvilo mlademu vojaku, ko je bil znova desetar Peter pri njem.

„Je to tvoja prva zaseda?“ ga je vprašal Peter. mesec pri domobrancih.“

„Nič se ne boj! — Znaš streljati? — Dovolj. Ko pride do boja, samo ne smeš izgubiti živcev. Streljati moraš partizane, ne kar tja v en dan, da poka. — Ko bova znova na postojanki, bova malo več pokramljala o borbah; sedaj ni časa.“

Potrepljal ga je po rami in odšel k drugemu domobrancu, že staremu borcu in mušepnil na uho, naj malo popazi med borbo na mladega fanta.

Nestrpnost domobrancev na položaju je prehajala v živčno napetost. Mnogim se je utrgalo: „Koliko časa še?“

Med oblaki je od časa do časa poškilila luna, dokler se tudi ona ni skrila za bližnjimi hribi. S težavo so razločevali sence dreves in grmičevja od živih postav. Bili so pripravljeni na vsako presenečenje in v vsakem trenutku.

Desetar Peter je imel dobrega ostrostrelca Črta z mauzerco. Vsem je že preje dal navodila, kako naj sprejmejo napad: „Ne pustite jih nikoli v preveliko bližino, kadar jih je mnogo! Posebno nočoj moramo biti budni. Vsako nevarno premikanje mi takoj sporočite. Črt bo opravljal svoje.“

Pogledal je na uro. Fosforne številke so svetlo mežikale v temi.

„Enajst in dvajset. Še niso pričeli?“

Stisnil je k sebi svojo finsko brzostrelko, otipal je šaržer in šel dalje po brzostrelki do sprožilca.

„Vse v redu. Municije imam dovolj; v šaržerjih in v nahrbtniku.“

Uprl je oči v gozd in počasi, pazljivo motril ves položaj do grebena griča.

V farnem zvoniku se je dvakrat utrgalo. Glasova sta plavala preko njiv in se ujela v hribu na visokih smrekah. — Udarilo je trikrat... štirikrat... in nato zamolklo dvanajstkrat... „So se umaknili, ali pa še čakajo, da nas uspavajo,“ je razmišljal desetar Peter.

„Četrt čez dvanajst.“ je glas zvona prebudil Petra iz premišljevanja. Znova je šel od vojaka do vojaka in povpraševal: „Kaj sumljivega?“

Strojničar na desni mu je dal znak, naj se vleže k njemu. „Se ti ne zdii da se za onim grmom nekaj giblje? Grm tako čudno meče sence okoli sebe... Mislím, da je maskiran...“

„Bodi previden! Glej na razdaljo!“

„Se ne premika vse skupaj? Partizani so zmožni vsega...“

„Nekaj je tam,“ je dejal Peter. „Bom poklical Črta, da z nekaj strelí zbijé nevarne sence.“

Oddaljil se je od strojničarja in šel na svoje mesto. Prišel je do Črta in mu pričel šepetati, kako naj strelja.

„Si razumel?“

„Sem.“

Črt se je pričel previdno plaziti k strojničarju.

V zvoniku je zopet udarilo.

„Pol ene. — Kaj mislijo?“

Peter še ni končal svojega sklepanja, ko se je utrgal strel na nasprotni strani vasi. Za njim so zapeli mitraljezi in brzostrelke... Odprl se je pekel okoli vasi.

Od vseh strani je ropotalo. Med eksplozijami težkih min in regljanjem strojnic so se popolnoma izgubljali posamezni glasovi: „Na juriš, juriš, juuriš...“

„Sedaj se je pričelo,“ je sam pri sebi govoril Črt, ko je lezel na položaj.

„Se še ni ničesar premaknilo?“

„Mislim, da.“

Strojničar je grabil s prstom petelina in meril. Črt se je urno vlegel k njemu in naslonil puško k licu. Zdelo se mu je, da se je grm premaknil. Dva strela sta se pomešala med močno pokanje. Za njim je spustil rafal še strojničar.

Iz nasprotni strani so se utrgale kroglice in vmes je prerezal zrak še rezek pisk težke mine. Domobranci so iskali zaklone za pečinami. Za prvo se je utrgala druga, tretja... četrta... Močne detonacije min so skoraj uglasile domobrance. Kamenje je letelo na vse strani. Marsikoga je zadelo; a nobenega preveč. Desetar Peter je samo ponavljal, da ne bi imeli direktnega zadetka. Takrat bodo mrtvi in težko ranjeni.

„Nocoj pa nabijajo,“ se je oglasil strojničar v sredi zasede.

Partizani še niso napadli na juriš. Pod zaščito težkih min so se previdno plazili med travo in grmičevjem.

Vsem je bilo sumljivo, da še niso napadli. Zato so še bolj ostro opazovali in vsako sumljivo senco obstreljevali.

Mine so ponehavale. Odjek njihovega poka je bil že redek med močnim streljanjem.

Desetar Peter je znova obšel vojake: „Bodite mirni! Ciljajte sigurno, brez nervoze!“

Bil je sredi položaja.

Tedaj so med visoko travo in grmičevjem nenadoma zrasle postave partizanov. Napadali so v velikem loku. Iz stoterih grl je zaorilo: „Juriš, juriš... juriš...“

Desetar Peter je takoj spoznal, da sami ne bodo dolgo vzdržali takih jurišev. Izstrelil je dve rdeči raketi, ki sta razsvetlili velik pas med gozdom. Sence partizanov so postale bolj vidne...

Strojnice so zapele. Med rafali so se razločno slišali strelj črtove mauzerice. Automatično je zapiral zapirač in porival noter nove naboje. Napol sklonjen za velikim kamnom je meril. Bil je miren. Prazni naboji so frčali iz puške.

„Za vruga jih je. Bolj ko streljam, več jih vstaja.“

S puško ob licu je meril najbližje sence. Z vsakim strelom je omahnila ena.

Partizani so napadali samo z lahkim orožjem, s strojnicami in brzo-strelkami. Razredčena gneča napadalcev je že prišla na razdaljo brzo-strelk. Ni jih motila velika vrsta padlih tovarišev. Za vsako ceno so hoteli zavreči položaj in uničiti belčke. Toda njihov besni juriš, je postal tišji. Prvi so le pritekli na razdaljo sto metrov.

Desetar Peter je napol stoje žel najbližje senco. Skakal je od leve

do desne. Kjer je bila gneča največja, se je ustavil in meril. Ni spuščal celih rafalov. Iz finke so se trgali posamezni streli v dobro pomerjene točke.

„Je že luknja,“ je potrepil vojaka. „Naše mine morajo biti vsak čas med njimi,“ je bodril nervoznega borca.

Rdeči raketi sta dogorevali. Počasi sta se spuščali s padali na zemljo.

Težka četa na postojanki jih je opazila. Sam vodnik je skočil k težkemu bacaču: „Je že pripravljen?“

„Že,“ mu je odgovoril domobranec.

„Sedaj samo hitro granate! In drugi opazuj, kam letijo!“

Ročno je vrgel granato v cev. — Notri, ven; notri, ven... — V zrak je zletelo pol ducata granat. Druga za drugo so pokale v polkrogu okoli položaja. Vodnik je z vsako granato urno premikal smer. Zaboje je bil kmalu prazen. Cev je postala skoraj rdeča.

„Drugo cev mi daj!“

Z nekaj kretnjami je padla razbeljena cev na zemljo. In nataknil je novo.

„Kako lete?“ je bil vodnik radoveden.

„Malo bliže, ker so že skoraj pred položajem; so se že oglasile brzostrelke.“

Hitro je zmanjšal razdaljo. Znova je zažvižgalo v zraku.

„Sedaj pa bo,“ se je smejal vodnik.

Desetar Peter je menjal šaržerje. Enega za drugim. Imel jih je šest s po 50 naboji. Skrbelo ga je samo, kdaj jih bo znova napolnil, če bo borba trajala.

„Ako nam pridejo preveč blizu, bomo pričeli z bombami in nato umik.“

Takrat je zažvižgalo... Ena, dve, tri... šest... deset.

„Malo dolge so, a strah jih bo gotovo,“ je opazoval Peter.

Ustavilo se je; a samo za trenutek.

„Te so boljše,“ so se smejali domobranci, ko so se mine razpočile točno med prvimi partizani. Pričeli so se umikati in vleči med travo in grmičevjem nazaj. Razmetarjena telesa tovarišev so pustili na položaju. Domobranci so mirno merili na bežečimi in marsikatera senca je še omahnila, preden je dosegla varen zaklon.

„Odlčno,“ je skoraj zavpil črt.

Napad na položaj je bil odbit z velikimi izgubami partizanov. Sledilo je povelje: „Takoj napolniti vse prazne šaržerje in biti v strogi pripravljenosti.“

Partizani so svoj napad na domobranksko postojanko skrbno pripravljali že več tednov. Zato so napadali z močnimi vojaškimi enotami in težkimi orožjem. Domobrankska postojanka jim je bila hud trn v oči, ker je s stalnimi patrolami otežkočila večje partizanske premike. Zaradi tega se je povelje štaba IX. korpusa glasilo:

Belo gnezdo na meji med kotama 512 in 816 mora pasti in biti uničeno. S tem bomo omogočili lažji premik naših enot iz Ljubljanske pokrajine na Gorenjsko. Zberite vse potrebne enote in jo v močnem sunku s podporo topov in drugega težkega orožja uničite. Borba mora biti kratka, da beli ne dobijo pomoči iz sosednjih domobranskih postojank. Te morajo biti obkoljene. Največjo pažnjo posvetite smeri škofja Loka in iz Ljubljanske pokrajine.

Poveljnik štaba IX. korpusa

Poveljniki brigad, odredov in drugih vojaških enot so takoj pričeli z vojaškimi posveti. Stopili so v stik s terensko mrežo, da je še poostрила pažnjo o vsakem sumljivem sovražnem kretanju.

Tako se je pričela ena izmed največjih vojaških operacij IX. korpusa. Sistematično in v največji tajnosti ter previdnosti so pričeli s pripravami za napad. Bilo je treba prepeljati velike količine municije, vojaškega materiala, težko orožje in hrano. Vse bližnje portizanske bolnišnice so bile v pripravnem stanju. Posamezni odredi so zasedali vse važnejše položaje okoli domobranskih postojank. Vse ceste so bile minirane zadnjo noč pred napadom. Prekopane ceste, podrta drevesa in debele skale so povrh zapirale vsak hitri premik. Na vseh važnejših mestih so bile zasede.

Za napad na domobransko postojanko je bila določena XXXI. divizija, Vojkova, Prešernova in Gradnikova brigada, inženirski bataljon, udarna četa, topniški divizion s havbico, gorskima topovoma in brzostrelnimi topovi. Direktni napad naj bi začela Vojkova brigada.

Vse priprave so potekale v redu. Bližal se je dan napada. Partizanske enote niso prišle v stik z domobranskimi patruljami vse do predzadnje noči, ko je padla ena izmed brigad v domobransko zasedo in je imela več mrtvih in ranjenih. Zadnji dan pred napadom se pa ni dalo več izogibati domobranskim patrolam in zasedam in je prišlo do bojov. Vse te vojaške praske niso v ničemer spremenile vojaških priprav. Partizani so vedeli, da bodo potrebni najmanj trije dnevi do enega tedna, preden bi lahko domobranci prebili partizanski obroč in rešili postojanko. V tem času jo bodo pa že likvidirali, ker ne bo zdržala partizanskega napada.

Splošni partizanski napad na postojanko se je začel kmalu po polnoči. Partizani so se skušali z vseh strani približati domobranski postojanki in položajem. Najbolj sta bila izpostavljena bunkerja izven vasi. Bila sta zakopana v zemlji, pokrita z debelimi debli, kamenjem in zemljo. Obdana sta bila s strelskimi jarki, bodečo žico in lesenimi jezdec. V vsakem bunkerju je bilo okoli 20 domobrancev, ki so bili oboroženi z mitraljezi, brzostrelkami in puškami prav tako sta bila v vsakem bunkerju dva lahka bacača.

Domobranci so bili naređ ves večer. Budno pazili na vsak premik s hriba v dolino. Svet je bil položen. Travniki in njive so prehajali v sadovnjake. V sredi je peljala cesta, katero sta bunkerja varovala tam, kjer se je pričela spuščati v vas in kjer se je odvijala iz vasi. Po vasi je tekla med

hišami, blizu cerkve in domobranske postojanke, ki je bila v prejšnjem prosvetnem domu. Pri bunkerju na spodnjem delu vasi je utonila v dolini.

Zgornji del vasi z bunkerjem je branil poročnik Iztok, namestnik poveljnika. Spodnji del vasi z drugim bunkerjem je bil pod poveljstvom višjega narednika Bička. Ta je bil tudi nocojšnjo noč dežurni in je ves večer pregledoval položaje in poizvedoval za novicami. Po končnem izčrpnem poročilu poveljniku Kernu je odšel na položaj v bunker na spodnji strani vasi. Vojaki so ga z veseljem sprejeli. Čutili so se bolj varne. V njega so slepo zaupali. Ni bila to prva noč na mrtvi straži z njim. Koliko noči so prečuli v zasedah in v borbah s partizani in njihovimi brigadami!

„Je kaj novega,“ to je bilo njegovo prvo vprašanje.

„Ničesar,“ mu je odgovoril desetar Vencelj.

So vsi razpostavljeni v jarkih; ali je kaka patrola zunaj?“

„Trije so na najnižjem robu ob cesti pred ovinkom. Ti bodo prvi znak napada.“

Biček je hodil od vojaka do vojaka in jih s svojo šegavostjo bodril. Bil je vse. ostrostrelec, mitraljezec; bacač pa je obvladal kot malo kateri.

Prvi strel, ki je odjeknil v noč, je bil strel zunanje patrole treh mož. Ta je prva opazila premik partizanov, ki so v strelskem redu prišli izza ovinka. Za njimi so rasle nove sence...

„Ne smemo jih pustiti preveč blizu, ker drugače bo po nas,“ je dejal vodnik. „Samo malo poklatimo in nato jo kihnemo nazaj v bunker.“

Domobranec je pričel počasi meriti najbližje partizane.

„Sta tudi vidva pripravljena?“ je vprašal mitraljezca in pomagača.

„Sva!“

Tedaj so sprožili. Za strelom iz puške so zaropotali rafali. Prve sence so padle na zemljo.

„Sedaj samo umik!“

Vsi trije so stekli proti bunkerju. Niso bili še v zaklonih, ko se je usulo za njimi. Tekli so, kar so jih nesle noge in bolj padli kot skočili. Partizanske krogle so se zapile v debelo tramovje in zemljo.

„Sedaj se je pričelo,“ je dejal Biček in prijel svojega šarca. „Imaš dovolj kaset in municije?“ je zaupil pomagaču.

„Dovolj,“ mu je ta odgovoril.

Partizani so vedeli, da so opaženi. Previdno so zavzemali položaje in se še z večjo previdnostjo premikali. Obroč so sklepali z vseh strani; samo Petrov položaj na robu grebena jim je pretrgal verigo.

„Na 500 metrov jih skušajmo držati, ker bodo itak počasi napredovali.

Streljajte sigurno, brez nervoze!“

Pet strojnic je bilo strateško razdeljenih v bunkerju in so z lahkoto obvladale spodnjo stran.

Tedaj se je zaslišal pisk mine. Za njo drugi, tretji... Med treski min so se pričele oglašati težke strojnice. V daljavi je zabobnelo...

(Sledi)

ZA ZAVETIŠČE:

Tekavec Ivan, Ramos Mejía	5.—
Guštin Jože, rev., Capital ..	63.41
Od kosila v zavetišču 17. januarja 1971	84.34
N. N., Villa Ballester	7.—
Kastelic Anton, Ramos Mejía	200.—
Erjavec Fr., Gral. Rodríguez	50.—
Reven Franc, Gral. Rodríguez	20.—
Lah Polde, San Martin	50.—

Namesto cvetja za pokojnim Jenko Jožetom so darovali:

Rigler Radivoj, Don Torquato	20.—
Grabnar Jože st., R. Mejía .	10.—
Baraga dr. Srečko, Capital ..	20.—

Namesto cvetja za pokojnim Musar Jožetom:

Eiletz Marijan, arh., Hur- lingham	100.—
---	-------

Namesto cvetja za pokojnim Tertnik Ivanom:

Baraga dr. Srečko, Capital ..	10.—
-------------------------------	------

ZA TISKOVNI SKLAD TABORA:

Zakrajšek Jože, Kanada	29.—
Frančič Ignac, V. Ballester ..	5.—
N. N., Ramos Mejía	1.—
Longar Albin, Cleveland	4.20
P. F., Švedska	4.—
Budinek Vojteh, El Bolsón ..	14.—

VSEBINA

Cambiar la base	49
Spremeniti osnovo	50
Komunisti v svobodnem svetu (F. G.)	51
„Šunka, kruh in pomaranče“ (E. K.)	52
Domovina v preteklem letu (Jonec)	53
Brezmejna propaganda in krutost (N. K.)	57
Sprava in resnost (nk)	59
Novice in govorice	61
V spomin	63
Zanimivi paberki	65
Za beležnico	68
Z oklopnim vlakom na straži domovine (F. K.)	69
Mati (A. Potokar)	74
Med vršaci treska (M. Amon)	75

Correo Argentino Sucursal Villa Madero (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión Nº 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión Nº 2619